

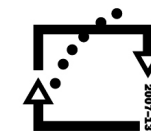
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Chlazení motorů

Autor: Ing. Hana Ilkivová

Škola: Hotelová škola, Obchodní akademie
a Střední průmyslová škola, Benešovo náměstí 1.,
příspěvková organizace

Kód: VY_32_INOVACE_SPS_959

Datum vytvoření 14. 2. 2013

Chlazení

Účelem je udržet provozní teplotu u vodou chlazených motorů 85° - 95°C

u vzduchem chlazených 160° - 180°C

Nižší teplota způsobuje srážení paliva na stěnách válců => zředění oleje

Vyšší teplota způsobuje předčasné vznícení paliva, zhoršuje se mazací schopnost oleje.

Vzduchové chlazení

Hlava motoru, válec a olejová vana je opatřena žebrováním často z lehké hliníkové slitiny

-náporové chlazení, u nezakrytých pohybujících se motorů

- lehké, jednoduché, levné a účinné chlazení u motocyklů

- nevýhodou je zvýšení aerodynamického odporu, přehřátí motoru pokud motocykl stojí

-přetlakové chlazení, ventilátor umístěný před motorem

- pro motory s velkým výkonem s více válci, rovnoměrné chlazení (soustava plátů navádí vzduch k jednotlivým válcům)
- nevýhodou je příkon ventilátoru a větší váha

-podtlakové chlazení, ventilátor umístěný za motorem

(-ejektorové chlazení, za motorem je umístěna tryska, do které vyústuje výfukové potrubí. Spaliny strhávají vzduch z chladícího pláště. Hlučné, používané u závodních vozů)

Využití

Vzduchové chlazení se využívá u většiny malých motorů, dále u motorů některých motocyklů a téměř všech vrtulových a turbovrtulových letadel. U motorů osobních a nákladních vozidel se v současnosti již prakticky nepoužívá, jedinou současnou výjimkou je česká automobilka Tatra

Srovnání vzduchového chlazení s kapalinovým

Výhody oproti kapalinovému chlazení

- vzduchové chlazení má jednodušší konstrukci a menší rozměry (proto se používá například u sekaček na trávu)
- nehrozí únik kapaliny. Je nenáročné na údržbu v zimě, nehrozí zamrznutí chladicí soustavy (nehrozí prasknutí bloku motoru)
- v horku nabízí vyšší potenciál díky absenci omezujícího média zprostředkovávajícího přestup tepla (u vody limit varu 100°C , ovlivnitelný mírně pouze přetlakem soustavy)
- díky menší tepelné setrvačnosti je účinnější a spolehlivější v extrémních teplotních podmínkách, motor se také rychleji zahřeje na provozní teplotu
- není také třeba venkovní ventilátor, obvykle používaný u kapalinového chladiče a odpadá pohon kapalinového čerpadla.

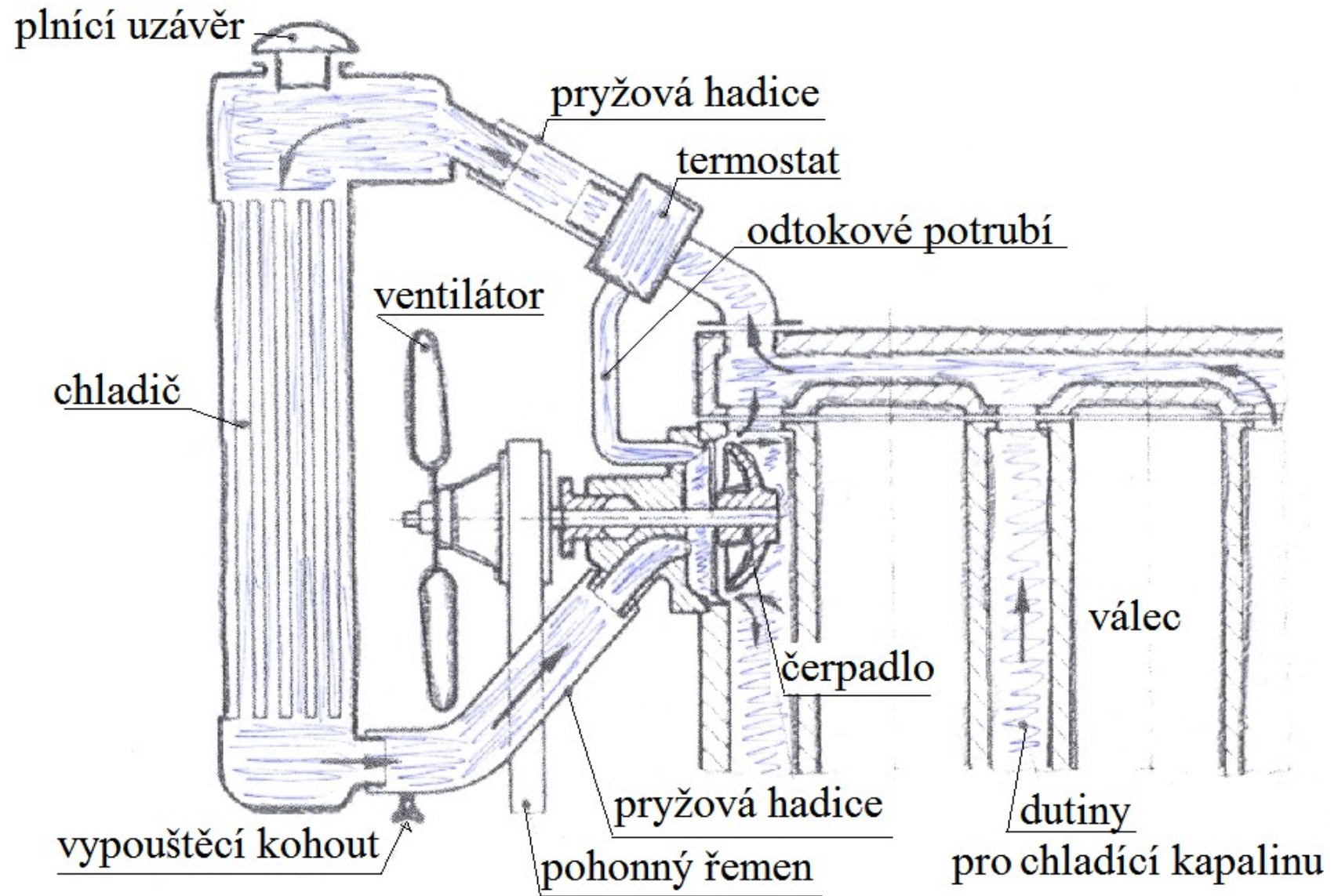
Nevýhody

- díky malé tepelné setrvačnosti dochází k většímu kolísání provozní teploty
- konstrukce také vyžaduje větší vůli mezi pístem a válcem z důvodů tepelné roztažnosti, což způsobuje, že je motor náchylnější ke klepání, může mít vyšší spotřebu oleje a úroveň emisí
- příkon ventilátoru, který spotřebuje kolem 4 - 10% výkonu motoru
- motor je hlučnější, protože mezi spalovacím prostorem a okolím není izolační vrstva vody
- vzduchové chlazení se dá obtížněji regulovat
- chlazené části samotného motoru musí být rozměrnější a proudění chladícího média motorem rychlejší (protože vzduch má řádově 1000x menší tepelnou kapacitu, než stejný objem vody)

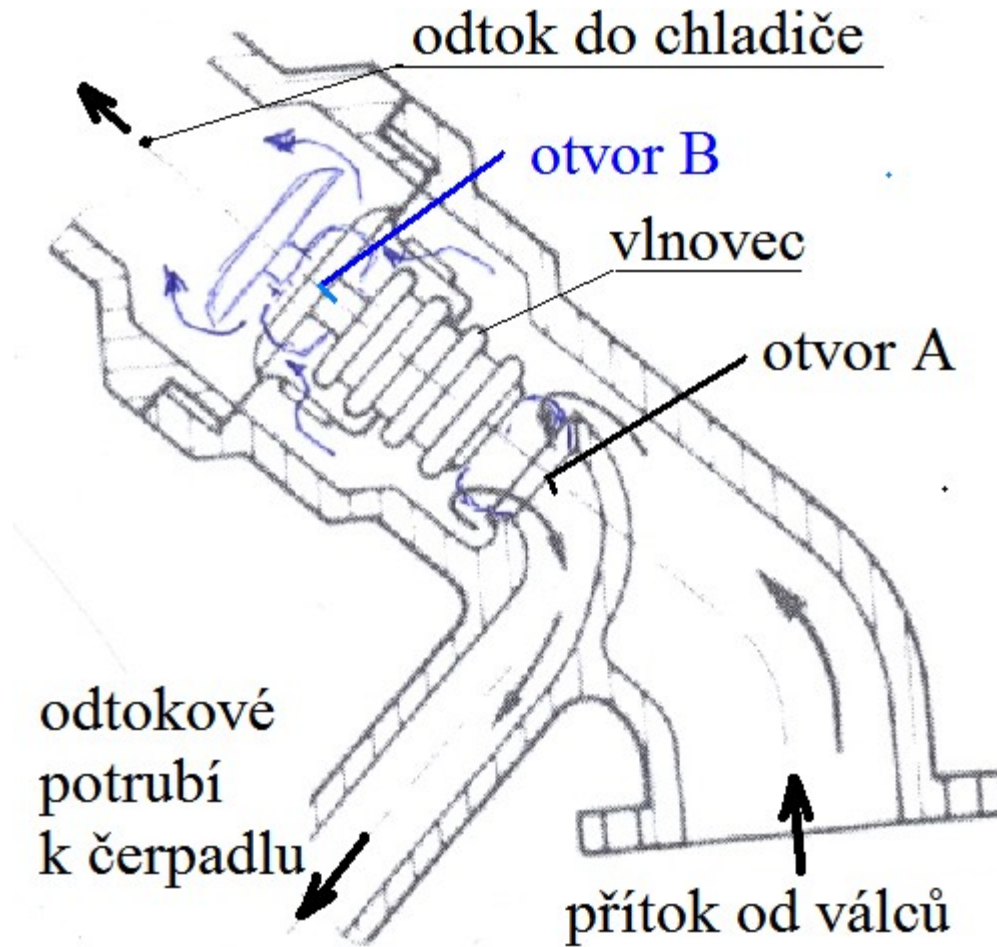
Vodní chlazení

Chladicí okruh spalovacích motorů se skládá z:

- **kanálů**, jež přes chl. kapalinu odvádí teplo z exponovaných částí motoru
- **chladiče**, který vzduchem chladí horkou kapalinu, jež přichází z motoru
- **ventilátoru**, který žene vzduch na chladič a napomáhá k chlazení kapaliny při extrémních podmínkách
- **čerpadla**, které zajišťuje cirkulaci vody v chladicím systému a udržuje konstantní přetlak
- **termostatu**, umístěného blízko u motoru, ten reguluje proudění vody z motoru do chladiče a při studeném motoru uzavře velký okruh, chladicí směs nechá do provozní teploty cirkulovat jen v malém okruhu
- **expanzní nádržky**, která slouží k vyrovnání hladiny chladicí směsi. Ke kontrole hladiny chladicí kapaliny v systému a případnému doplnění. Pozor, tato nádržka je uzavřena přetlakovou zátkou, která při dosažení nesprávné hodnoty přetlaku automaticky začne odpouštět, nikdy neotvírejte za chodu motoru nebo okamžitě po vypnutí motoru

Termostat

vlnovec (váleček naplněn voskem)

- nízká teplota chladící vody
otvor A otevřen
otvor B uzavřen

- provozní teplota chladící vody
otvor A uzavřen
otvor B otevřen

Kontrolní otázky

1. Způsoby chlazení vzduchem
2. Části chladicího okruhu vodního chlazení, funkce jednotlivých částí
3. Funkce termostatu
4. Porovnání vzduchového a vodního chlazení

Obrázky:

Výše neodkazované obrázky/ fotografie jsou z autorova archivu.